
PROIECTE ȘI PARTENERIATE DE BIBLIOTECĂ: COMUNICARE – COLABORARE – COOPERARE. INDICATORII DE SUCCES ȘI PLUSVALOAREA OBȚINUTĂ

Mariana KIRIAKOV,
specialist principal, secția Relații internaționale
și suport managerial, BNRM

Rezumat: *Articolul conține mai multe repere legate de proiecte și parteneriate de bibliotecă: beneficiile și premisele unei colaborări eficiente. Este adus ca exemplu de colaborare recentă parteneriatul dintre Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”.*

Cuvinte-cheie: *parteneriate de bibliotecă, colaborare între biblioteci, Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova.*

Abstract: *The article includes several highlights related to the library projects and partnership, and describes benefits and premises of an efficient cooperation. Recent collaboration between the National Library of Moldova and the National Library of Lithuania „Martynas Mažvydas” is given as an example.*

Keywords: *library projects, library partnership, National Library of the Republic of Moldova, National Library of Lithuania „Martynas Mažvydas”.*

Aniversarea a 190 de ani a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este un prilej de a trece în revistă rezultatele în domeniul profesional, precum și de a analiza impactul factorilor care condiționează succesul în colaborarea cu mediul extern al bibliotecii. Totodată, este un prilej de mulțumire tuturor partenerilor noștri pentru ceea ce am făcut împreună în toți acești ani pentru

valorificarea, protejarea și susținerea domeniului biblioteconomic în Moldova.

Bibliotecile sunt organizații care dezvoltă cunoașterea – capitalul comun al națiunilor. Cum are loc creșterea acestui capital și care sunt factorii de care depinde ea? Este oare posibil de a limita funcțiile unei biblioteci naționale contemporane la păstrarea celor mai importante materiale scrise, tipărite și alte materiale de o mare valoare științifică, culturală și istorică pentru o țară (sau un grup de țări, precum și pentru întreaga lume) sau ele solicită o reevaluare? Ce rol au proiectele și parteneriatele pentru o bibliotecă națională? De ce avem nevoie de ele? Care sunt elementele-cheie, care condiționează succesul în domeniul proiectelor de interes comun și al parteneriatelor?

Succesul relațiilor de parteneriat de orice nivel se bazează pe o comunicare eficientă, necesară pentru interacțiunea părților. La o scară mai mare și/sau mai mică este la fel – progresul societății umane este imposibil fără comunicare; relațiile umane sunt definite prin comunicare. Orice interacțiune cu o altă persoană înseamnă comunicare.

Pentru a explora rolul comunicării pentru bibliotecă, vom aplica metoda excluderii. De exemplu, ne imaginăm că într-o bibliotecă, bibliotecarii nu comunică unul cu celălalt, cu cititorii, cu furnizorii de servicii, furnizorii de carte, cu reprezentanții administrației publice locale/centrale etc. Va fi oare posibil ca biblioteca să-și realizeze funcțiile de bază, să-și argumenteze necesitatea existenței instituției în societate? Edivent că nu! Acest exercițiu imaginativ ne oferă posibilitatea de a înțelege rolul comunicării atât pentru mediul interior, cât și cel exterior al organizației. Comunicarea este veriga principală de care depinde realizarea scopului bibliotecii și a rolului său în societate. Iar biblioteca este în sine un produs al comunicării, comunicarea fiind mediul care „modelează” și în care are loc „modelarea” bibliotecii în corespundere cu funcțiile sale și valorile societății.

Un alt element important pentru relațiile de parteneriat, pe lângă comunicarea propriu-zisă, este încrederea legată de organizarea și interacționarea oamenilor în colective de lucru. Un proiect și/sau un parteneriat presupune formarea unei echipe temporare sau permanente, alcătuite din reprezentanții a două sau mai multe organizații – ai BNRM și cei ai partenerului/partenerilor. Înfriparea unui parteneriat, care este o entitate vie cu regulile proprii de dezvoltare, nu este posibilă fără încrederea reciprocă a partenerilor și a unei comunicări vii.

După Oana Țerbea, specialist în management de proiecte IT, comunicarea bazată pe încredere este esențială pentru munca de echipă [3, p. 17]. Dacă comunicarea este derulată într-un climat lipsit de încredere, ea nu mai este eficientă, ci devine artificială. Fără încredere, echipa poate să se destrame ori să se formeze o nouă echipă din alți membri/parteneri. Mai târziu, la etapa de coagulare a parteneriatului, când echipa este deja lucrativă și se trece la activități în comun, apare necesitatea de cooperare și colaborare, indispensabilă realizării obiectivelor parteneriatului. Cooperare fără colaborare nu există, ele se sprijină reciproc. Toate aceste elemente stau la baza succesului unui parteneriat. Elementele menționate, fiind treptele funcționale ale unei colaborări, pot fi vizualizate în imaginea de mai jos.

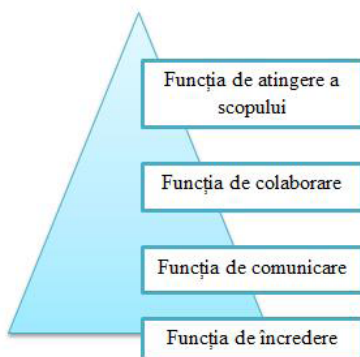

Figura nr. 1. **Funcțiile muncii în echipă**

În domeniul biblioteconomiei există și un specific profesional al comunicării - comunicarea este intermediată de carte, formând un sistem indirect de comunicare mai larg între creatorul/creatorii emoțiilor, sentimentelor, cunoașterii și informației și utilizatorul/utilizatorii finali.

Pentru a explora mediul extern al bibliotecii, format din parteneri diverși și pentru a valorifica unele aspecte importante, în articolul dat vom exclude aspectele de comunicare indirectă și ne vom axa pe nivelul de comunicare interpersonală - la nivel de indivizi. Aplicând metoda de excludere „în cascadă”, ne imaginăm că BNRM, pe parcursul existenței sale, nu i-a avut alături și nu a comunicat cu persoanele și organizațiile din afară - cei care au oferit donații de carte, obiecte de artă și alte materiale, care au oferit suportul lor, cu care am colaborat și am activat împreună și am implementat diferite proiecte. Câte lucruri ne-ar lipsi odată cu dispariția lor? Cât de mult am fi pierdut? Unde am fi ajuns și care ar fi fost rezultatele noastre? Ce model de organizație am fi dezvoltat? Am fi fost altceva, o organizație mai puțin „sofisticată”? Un astfel de exercițiu de excludere constituie o metodă simplă și rapidă pentru a demara procesul de conștientizare a rolurilor partenerilor și a plusvalorii pe care au adus-o bibliotecii și la care ne vom întoarce la sfârșitul acestui articol.

Biblioteca, ca entitate, trebuie să posede o strategie a comunicării, inclusiv cea legată de proiecte și parteneriate. La moment sesizăm aceasta ca o atitudine abordată în sprijinul dezvoltării societății prin prisma informațională, ce presupune participarea la acțiuni comune, interacțiuni constructive, acceptate de toți partenerii.

Astfel, în scopul aprofundării relațiilor de colaborare în domeniul biblioteconomic cu colegii din alte țări, BNRM participă și organizează diverse simpozioane, conferințe internaționale, seminare metodice, traininguri, mese rotunde, concursuri, festivaluri. Fiecare inițiativă se transformă într-o experiență de succes, împărtășită cu bunăvoință atât colegilor din bibliotecă, republică, cât și celor de peste hotare. Contactul și comunicarea specialiștilor în timpul

activităților poate și trebuie să ducă la încheierea unor noi parteneriate și colaborări.

La fel, pentru BNRM este important să participe la diferite evenimente organizate de colegii din alte biblioteci, din alte țări, cu organizații cât mai diverse, în scopul formării unor legături, care vor sta la baza unor proiecte și/sau colaborări de viitor. Strategia de activitate a bibliotecii trebuie să fie orientată spre încurajarea colaborării și schimbul de idei cu astfel de organizații din exterior.

Comunicarea în cadrul acestor activități este privită de autor ca o etapă necesară și un germen pentru parteneriatele de viitor. O comunicare orientată spre crearea parteneriatelor trebuie să fie preocuparea oricărui bibliotecar implicat în activitățile menționate.

În prezent, BNRM are acorduri de colaborare cu 14 biblioteci naționale din 10 țări (Azerbaidjan, Belarus, Kazahstan, Letonia, Lituania, Polonia, România, Rusia, Turcia, Ucraina).

La nivel de țară, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a încheiat acorduri de colaborare cu 40 de entități: asociații profesionale, instituții de cultură, instituții de patrimoniu, instituții educative, instituții de învățământ etc.

Toți acești parteneri din interiorul și exteriorul țării, precum și cei cu care nu s-au semnat acorduri sau memorandumuri, dar constituie cercul de parteneri activi, prin participarea la activități în comun, contribuie la dezvoltarea unicității ei, venind cu o valoare adăugată pentru bibliotecă și comunitatea pe care o deservesc.

Pentru a exemplifica impactele relaționării a doi parteneri - biblioteci naționale, vom trece în revistă relațiile BNRM cu Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”. Astfel, cronologia relațiilor din ultimii ani cuprinde mai multe evenimente, printre care putem menționa următoarele:

1. În zilele de 1-2 noiembrie 2017, prof. dr. Renaldas Gudauskas, directorul general al Bibliotecii Naționale a Lituaniei „Martynas Mažvydas”, s-a aflat într-o vizită de lucru pentru a participa la ciclul de reuniuni profesionale, prilejuite de consemnarea a

185 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale;

2. În perioada 4-8 decembrie 2017, are loc vizita de răspuns a directorului general Elena Pintilei și a directorilor adjuncți Vera Osoianu și Veronica Borș la Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas”;

3. La 6 decembrie 2017 are loc semnarea Acordului de colaborare între cele două biblioteci naționale;

4. În septembrie 2018 are loc un stagiu profesional a 10 specialiști din BNRM la Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas” cu scopul studierii experienței din perioada de independență a statului;

5. La 15-19 octombrie 2018, la BNRM se efectuează vizita specialiștilor Bibliotecii Naționale a Lituaniei „Martynas Mažvydas” cu scopul monitorizării rezultatelor vizitei profesionale a celor 10 specialiști ai BNRM la Biblioteca Națională a Lituaniei (Jolita Steponaitienė, directorul Departamentului de resurse informaționale, dr. Nijolė Bliūdžiuvienė, directorul Departamentului de științe ale informației, Viktorija Pukėnaitė, directorul Departamentului de comunicare și marketing).

Aceste activități au fost realizate grație suportului financiar oferit în cadrul a 2 proiecte internaționale: „Instituția: Biblioteca Națională – potențial și oportunități” (Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Lituania) și Grantul Erland Kolding Nielsen - 2017, oferit de CENL (Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene).

Putem afirma că relațiile dintre cele 2 biblioteci au evaluat intensiv după vizitele reprezentanților ambelor biblioteci și semnarea contractului de colaborare. Rolul contribuției financiare este important pentru a menține relațiile și pentru o derulare a proceselor într-un timp oportun. Fără un sprijin financiar, necesar pentru a efectua vizitele specialiștilor ambelor biblioteci, procesele de colaborare ar fi fost mai lente și ar fi influențat în mod negativ procesul de fortificare a acestor relații.

Astfel, în baza analizei exemplului de mai sus, precum și din alte experiențe recente, putem veni cu propunerea de a utiliza în calitate

de indicatori de succes în domeniul colaborării și parteneriatelor internaționale următoarele caracteristici:

- prezența contactelor fizice, efectuarea vizitelor reciproce;
- semnarea acordurilor și/sau memorandumurilor de înțelegere și/sau statutul de partener activ;
- prezența oamenilor-„punte” (persoanelor de legătură) în organizațiile partenere;
- susținerea unui mediu de încredere, necesar pentru comunicarea eficientă;
- realizarea unor evenimente comune (numărul de evenimente);
- aplicarea la proiecte în calitate de parteneri (numărul de proiecte depuse, numărul de proiecte realizate);
- menținerea comunicării cu alți reprezentanți ai organizațiilor care fac parte din „familia lărgită” a celor două sau mai multe entități-partenere (comunități naționale, diasporă, ambasade etc.).

În cadrul parteneriatelor și colaborărilor se obțin beneficii diverse, care constituie plusvaloarea activității în comun și care stimulează dezvoltarea cunoașterii – capitalului comun al națiunilor. În cadrul parteneriatului cu Biblioteca Națională a Lituaniei „Martynas Mažvydas” au fost obținute următoarele rezultate:

- elaborarea *Sugestiilor pentru Biblioteca Națională a Republicii Moldova formulate de experții Bibliotecii Naționale a Lituaniei „Martynas Mažvydas”*, care reprezintă în sine un studiu de fezabilitate cu multiple recomandări pentru dezvoltarea BNRM. Studiul poate fi utilizat pentru elaborarea strategiilor ulterioare ale BNRM;
- obținerea experienței în organizarea conferințelor și întrunirilor internaționale;
- obținerea experienței de relaționare cu organizațiile care au sprijinit financiar parteneriatul: CENL, Ministerul Afacerilor Externe al Lituaniei;
- schimb de experiență între cele două biblioteci, precum și între două asociații de bibliotecari;
- cunoașterea altor biblioteci din Lituania;

- scrierea instrucțiunilor interne;
- inițierea altor proiecte care nu au primit încă sprijin financiar;
- un contact mai ușor cu bibliotecile publice din Lituania în afara proiectelor realizate (fără implicarea contactelor precedente);
 - participarea la evenimente online;
 - alte elemente de colaborare ce sunt în lucru.

La analiza beneficiilor proiectelor comune și parteneriatelor, în primul rând luăm în considerare o serie de aspecte. Cooperarea în domeniul culturii ajută la formarea și aprofundarea înțelegerii și încrederii între parteneri și la consolidarea rolului bibliotecilor în general. Pe lângă faptul că se partajează rezultatele proiectului, se obțin și rezultate frumoase la nivel organizațional pentru fiecare partener în parte. Beneficiile unui proiect sau parteneriat sunt diverse: experiența acumulată în comunicare, în soluționarea problemelor, implicarea în sarcini inovative, în crearea și implementarea unor produse și servicii noi și nu numai. În esență, parteneriatele și proiectele aduc în organizație inovarea, dezvoltarea și acoperirea unor necesități actuale.

Îmbunătățirea, adaptarea și extinderea practicilor profesionale, care se realizează prin parteneriate, creează un mediu prodigios ce stimulează realizarea misiunii culturale a bibliotecii. Totodată, la nivel de societate are loc sporirea încrederii publicului în profesia de bibliotecar, se construiește respectul și credibilitatea profesiei.

În general, parteneriatele contribuie la realizarea climatului moral și cultural, care permite ființelor umane să se realizeze pe deplin și să se bucure de drepturile imprescriptibile, de care pot beneficia conform Declarației Universale a Drepturilor Omului.

Concluzii:

- Comunicarea este unul din elementele de bază „perceptibile”, pe care se construiește succesul unei instituții;
- Încurajarea dezvoltării încrederii între parteneri este necesară pentru comunicare, colaborare;

- Comunicarea în cadrul activităților comune este privită ca factor premergător pentru crearea viitoarelor parteneriate;
- Este binevenită elaborarea strategiei de comunicare a BNRM, în care să fie incluse principiile de colaborare cu partenerii din mediul extern;
- Pentru conștientizarea rolului partenerilor și a plusvalorii lui, aplicăm metoda de excludere;
- Un parteneriat sau o colaborare aduc beneficii ambilor parteneri, cât și societății;
- Biblioteca Națională a Republicii Moldova, luând în considerație importanța parteneriatelor și colaborărilor, obținerea plusvalorii rezultate din comunicare, sporirea capitalului comun al națiunii – cunoștințele – și respectarea Declarației Universale a Drepturilor Omului, prin activitățile de colaborare și cooperare, va dezvolta și în continuare parteneriatele și colaborările, care constituie o verigă esențială pentru prosperarea instituției.

Referințe bibliografice:

1. COMUNICARE 4.0. Tratat de comunicare în afaceri internaționale. Ed. Roxana-Elisabeta Marinescu, Mariana Nicolae, Anca Teodora Șerban-Oprescu. București: Editura ASE, 2019. 574 p. ISBN 978-606-34-0306-4.
2. PRICOPIE, Remus. Relațiile publice: evoluție și perspective. București: Tritonic, 2011. 250 p. ISBN 978-606-8139-88-3.
3. ȚERBEA, Oana. Ghid de lucru în echipă. Timișoara: Artpress, 2013. 68 p. ISBN 978-973-108-482-4.